

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 202 • Vychází 15. října 2020

Milí čtenáři,

před lety za námi na podzimní ochránářskou víkendovku v CHKO Kokořínsko přijel novinář z regionální redakce celostátních novin. Nestávalo se to často, tak jsem byl zvědavý, co ho bude zajímat. Čekal jsem, že se bude ptát, co na Kokořínsku děláme, jakým ohroženým druhům pomáháme nebo co jsme zač. Jedna z prvních otázek mě však velice překvapila. Novinář se zeptal, kolik nám za tu práci platí. Když jsem mu řekl, že nic, otázku položil znovu. Tak jsem mu zopakoval, že nic, a přidal jsem, že si všichni platíme i cestu a jídlo. Vypadal, že vůbec nechápe, o čem je řeč, a v jeho článku se tahle pasáž rozhovoru vůbec neobjevila. Asi mi neuvěřil.

I po mnoha letech od té příhody to vypadá, že mnoho lidí vůbec nechápe, že by kdokoli mohl cokoli dělat zdarma. S podobnými otázkami jsem se od té doby setkal mnohokrát, stejně jako s nedůvěrou k odpovědi. Proč by někdo sekal louku, pročítal po nocích stostránkovou dokumentaci EIA nebo šel třeba demonstrovat na náměstí, kdyby ho za to nikdo neplatil?

V ještě dávnějších dobách jsem na veřejném projednávání dokumentace EIA připomínkoval velice kontroverzní záměr na skladování pesticidů. Jen několik let po ničivém požáru v podobném zařízení na druhém konci republiky. Zástupce ministerstva životního prostředí, dle zvyklostí veřejného projednávání nezávislý moderátor diskuse, mne a mé kolegy zásadně oslovoval „mladí přátelé“ a opakovaně nás ujišťoval, že dnešní pesticidy už nejsou tak hrozné, jako ty dřívější, že jsou vysoce selektivní a v podstatě neškodné. Skoro bych si je po takovém dojemném ujištění nasypal na chleba. O svém mládí a nezkušenosti jsem od té doby také slyšel v mnoha obdobích a říkal jsem si, že po čtyřicítce by to už mohlo ustat. Za dvacet let ale očekávám, že mi někdo určitě vmete do tváře něco o laických názorech důchodců, kteří už jsou příliš staří na to, aby v dnešním moderním světě čemukoli rozuměli. I to už jsem jednou slyšel, i když zatím ne vůči mé osobě.

Nebo znáte to o těch panelákových ochránářích, kteří ničemu nerozumějí, a přesto si dovolují radit obyvatelům venkova? Těm, kteří jsou s přírodou jedna ruka a nejlépe vědí, co ta příroda potřebuje? To jsem si přestěhováním z rodinného domku do paneláku opravdu pohoršil, protože od té doby nemám právo mluvit prakticky vůbec do ničeho, zatímco předtím jsem byl odborník na slovo vzatý. Anebo slyšeli jste, že ti ekoteroristi nemají v oboru žádné vzdělání, protože všichni studovali sociální antropologii a nerozeznají sýkorku od slepice? A že akorát furt někam přenášejí žáby a křečky, aby se v naší krásné zemi už nikdy nic nepostavilo? A víte, že ten koronavirus rozšířili ti ekologové kvůli globálnímu oteplování? No jistě, aby se snížily emise!

Stereotyp je sice v ochraně přírody špatný rádce, zato dobrý klacek na názorového oponenta. Vítejte v době postfaktické. Útěchou nám budiž fakt, že začne-li někdo nálepkovat a vymýšlet si, obvykle je to známka docházejících argumentů.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Petice za záchranu Moravské Amazonie	str. 6
Jaderná energetika jako řešení klimatické krize nefunguje	str. 7-8
Pozvánky na akce	str. 22-24

Další přírodovědná vycházka s Callou bude opět na internetu

Ani v aktuálním nouzovém stavu zatím nejsou omezené vycházky do přírody. Proto jsme opět přesunuli naše přírodovědné vycházky na internet. Aktuální přírodovědná vycházka vznikla na přelomu září a října a jmenuje se "Za ptáky na podzimní Vrbenské rybníky". Zájemci o přírodu ji najdou zde: http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody%2FVychazky&php=Za_ptaky_na_podzimni_Vrbenske_rybniky.php#top. Tak neváhejte, podívejte se na internet a vyražte do přírody – mnoho zajímavých ptačích druhů se dá na Vrbenských rybnících pozorovat ještě v polovině října.

V září a na začátku října jsme dosud stihli uspořádat dvě přírodovědné vycházky naživo (Výprava k Dobrovodskému potoku, Kroužkování u Zdráhanky), které se setkaly s velkým zájmem účastníků. Další program přírodovědných vycházek budeme samozřejmě přizpůsobovat aktuálním omezením, která souvisejí s epidemiologickou situací.

Na jarní přírodovědné vycházky připravené na internetu jsme měli příznivé reakce. Na internetu jsou stále k dispozici, takže si je můžete projít, pouze však virtuálně, protože byly připravené pro jarní období a tomu

odpovídají i rostliny a živočichové, které jste na nich mohli pozorovat.

Dubnová přírodovědná vycházka na internetu se jmenovala „Za ptáky a hmyzem na Vrbenské rybníky“ a zavedla zájemce o přírodu do unikátní přírodní rezervace, kterou mají obyvatelé Českých Budějovic doslova na dosah ruky. Na internetu najdete vycházku zde: http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody/Vychazky&php=Za_ptaky_a_hmyzem_na_Vrbenske_rybniky.php#top.

Druhá online vycházka „Za rostlinami a hmyzem do Branišovského lesa“ naopak vedla v květnu „obyčejným“ lesem poblíž sídliště Máj. Zájemci o přírodu ji najdou zde: http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody/Vychazky&php=Za_rostlinami_a_hmyzem_do_Branisovskeho_lesa.php#top.

Jiří Řehounek

Hrátky v kanalizaci

Snad mne nebudete považovat za blázna, když napíšu, že současná vláda vzácně spojuje dohromady velice různorodé lidi. Nebojte se, vysvětlím. Hned několik kroků nebo záměrů Babišova kabinetu vyvolalo v poslední době poměrně masivní odezvu mezi přírodovědci různých profesí, zájmů i zaměstnání napříč Českou republikou. Vědecká i ochránářská obec se postavila např. za ochranu tzv. Moravské Amazonie nebo proti plánům na megalomanský Kanál Miloše Zemana (s krycím názvem Dunaj – Odra – Labe).

Vláda a jí podřízené organizace se však nenechávají zviklat. Zatímco ochrana Moravské Amazonie se stále řeší především motorovou pilou a říká se tomu trvale udržitelné lesní hospodaření, za Zemanův

kanál, jezy na Labi a další betonové dárečky se už vyhodily miliony korun, ačkoli se ještě nekoplo do země. A většina záměrů se schvaluje pěkně potichoučku, bez veřejné diskuse, pod rouškou nouzového stavu, aby si toho pokud možno nikdo nevšiml. Další vládní šrapnel vybuchuje právě teď v podobě opětovného rozšíření seznamu budoucích přehradních nádrží.

Do toho přichází nový stavební zákon jako další pokračování nekonečné české telenovely „Jak osekát občanská práva“. Logika toho osekávání, které zdaleka nezačalo se současnou vládní garniturou, je zřejmá. Právě místní spolky a celostátní nevládky často bývají jedinými důslednými oponenty vládního betonování krajiny. Až se časem probereme z pandemie, budeme se velice divit, které záměry už nepůjdou zastavit.

A další důležitá otázka je, jestli vůbec bude snaha je zastavit. I kdyby současné vládní strany prohrály příští parlamentní volby a vrchní český kanálník přestal čarovat s ústavou, při pohledu na mnohé opoziční politiky bych dával před jásotem přednost obezřetné opatrnosti. Ne-li důvodným obavám.

Jiří Řehounek

Zbyde ve městech místo pro stromy? Nový stavební zákon s nimi nepočítá

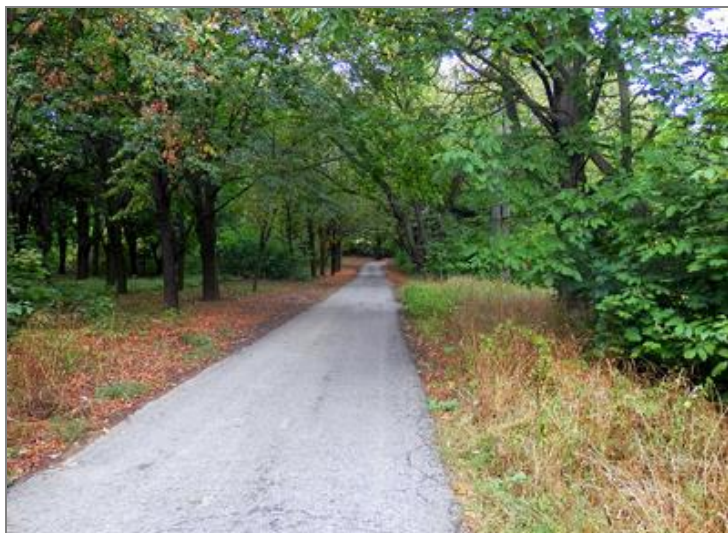
Sucho, neúnosná vedra nebo bleskové povodně trápí hlavně obyvatele ve městech a na vesnicích. Návrh nového stavebního zákona žádnou pomoc pro rychlejší a levnější adaptaci na změnu klimatu nenabízí. Spíše naopak. Nepodporuje rozšiřování zelených a zasakovacích ploch, neurychlí slibovanou revitalizaci opuštěných a zanedbaných brownfieldů a naopak má ulehčit výstavbu na zemědělské půdě. Pokud chceme mít ve městech méně tepelných ostrovů, více zeleně a dostatek vláhy, je nezbytné vládní návrh nového stavebního zákona přepracovat. V říjnu jde návrh zákona do prvního čtení v Poslanecké sněmovně.

"Hlavním problémem nově navrhovaného českého stavebního práva je až příliš jednostranné zaměření se na podporu ekonomického růstu a maximální urychlení všech řízení. To však bohužel jde poměrně velmi drasticky nejen proti celospolečenským zájmům environmentálním a sociálním,

ale zejména silně zasahuje do ochrany práv občanů, obcí, spolků, ale i mnohých, zejména pak menších, podnikatelských subjektů či vlastníků půdy. Návrhu nového stavebního zákona také v podstatě chybí hlubší a účinnější mechanismy (zvláště transparentnost a elektronizace) boje s korupcí a dalšími negativními jevy, které jsou na věci územní a stavební navázané," upozorňuje prof. Milan Damohorský z České společnosti pro právo životního prostředí.

"Výstavba významně ovlivňuje, jak budou města i krajina schopny čelit extrémním výkyvům počasí. Nový stavební zákon usnadňuje zástavbu volných pozemků na úkor zelených a vodních ploch. Bez nich přitom bude život ve městech a na vesnicích naprosto nesnesitelný. Vrácením návrhu k přepracování máme jedinečnou šanci malému předejít," říká Martin Skalský z Arniky.

"Prosazujeme takový stavební zákon, který podpoří efektivní, hospodárné a rychlé realizace adaptačních opatření ve městech a na vesnicích. Dobrá zahraniční praxe ukazuje, že užitečná je dostatečná podrobnost v územním plánování, jedno povolení ke stavbě, které zastřešuje stanoviska všech dotčených úřadů, jež hlídají veřejný zájem nejen v oblasti životního prostředí. Český návrh zákona dává příliš velké pravomoci úředníkům stavebního úřadu a osekává pravomoci odborníků a radnic," doplňuje Petra Kolínská ze Zeleného kruhu.

Vláda opakovaně přiznala, že česká města nejsou dostatečně připravena na klimatickou krizi. Návrh zákona řešící oblast stavebnictví však vůbec nepočítá s novými úkoly, které před nás staví klimatická změna. Zcela v něm chybí ekonomické nástroje pro přednostní zástavbu brownfieldů a ochranu dosud nezastavěných území. Opatření, které mají umožnit dohodu mezi developery a městy s cílem posílit finanční účast stavebníků na budování zelených a vodních ploch, jsou dobrovolná nebo zcela bezzubá. Hrozí také snadnější zábor zemědělské půdy, o kterém mají v řadě případů nově rozhodovat stavební úřady místo orgánů ochrany zemědělského půdního fondu.

Tisková zpráva Arniky

Kanál Dunaj-Odra-Labe: Rozhazování peněz a hazard s krajinou, prohlašují odborníci

Před nevratným poškozením krajiny a megalomanským rozhazováním prostředků varují signatáři Prohlášení odborných společností a akademických pracovišť k zahájení přípravy plavebního koridoru Dunaj-Odra-Labe (DOL). Mezi signatáři jsou 2 rektori, 12 děkanů (včetně děkanů všech Přírodovědeckých fakult), 9 ředitelů ústavů Akademie věd, a desítky dalších vedoucích akademiků a odborníků napříč institucemi, společnostmi a odbornostmi. Vyjadřují zásadní znepokojení nad usnesením vlády ČR o zahájení přípravy realizace koridoru Dunaj-Odra-Labe (DOL). Podle nich jde zcela zbytečný a neúměrně drahý projekt, který významně a nevratně poškodí říční ekosystémy, vodní režim krajiny a životní prostředí.

„Existuje obrovská nejistota ohledně budoucí vodní bilance naší krajiny, dostupnosti zásob vody a splavnosti našich řek. V takové situaci je plánování takto dlouhodobých projektů za stovky miliard, zásadně měnících krajinu, naprostým hazardem,“ píše se v prohlášení, které podepsali zástupci mnoha desítek univerzit, vědeckých pracovišť, odborných a zájmových společností a profesních organizací. Mezi signatáři nejsou jen ekologové a další přírodovědci, ale také například zástupci krajinných architektů, ekonomů, či rybářů.

Životní prostředí v ČR potřebuje systematické a cílené zásahy k ozdravení krajiny, zejména jejího vodního režimu. Vodní toky a jejich okolí patří k nejohroženějším a nejvíce poškozeným typům prostředí. Přitom právě v oblasti plánovaného koridoru se nacházejí biologicky nesmírně cenná území, která patří mezi evropsky významné lokality (EVL) v soustavě Natura 2000, a mnohé jsou chráněny českou legislativou. Koridor DOL by zabral tisíce hektarů půdy a tato území nenávratně zničil.

„Navíc nejde jen o krátký úsek na severní Moravě. Záměrem je propojit Odru s Dunajem. To by zničilo mnohá z nejkrásnějších míst, která na Moravě ještě zbývají. V řece Moravě v posledních letech nebývá dost

vody ani pro vodáky," říká Martin Rulík z České limnologické společnosti a Přírodovědecké fakulty UP. „O tomto projektu vážně uvažovali už za Rakouska-Uherska. Na jeho realizaci tlačila i Třetí říše. Do těch dob také myšlenkově přesně zapadá. Jde bohužel opačným směrem, než kam nás tlačí potřeby dnešní doby. V čase klimatické změny potřebujeme řeky a krajinu ozdravit, ne zalít nevhodnější ornou půdu a poslední zbytky cenné přírody intenzivně využívaných nížin dalšími megatunami betonu," dodává Robert Tropek z České společnosti pro ekologii a Přírodovědecké fakulty UK.

Signatáři prohlášení považují za nepřijatelné, aby vláda projednávala a schvalovala kroky vedoucí k realizaci DOL či jeho části bez náležité odborné i společenské diskuse. S ohledem na závěry Studie proveditelnosti a řady dalších odborných studií je zřejmé, že se jedná o projekt se zásadními důsledky pro životní prostředí. Ostatně i Senát Parlamentu ČR ve svém usnesení žádá, aby rozhodnutí vlády předcházela oponentura neustrannými zahraničními experty.

„Jakékoli kroky ve prospěch projektu DOL tak považujeme za krajně nezodpovědné a nebezpečné. Postup ve věcech s takto zásadním vlivem na celé regiony ČR i okolních států, může být založen pouze na široké odborné i společenské diskusi a na dostatečném zvážení všech odborných studií a dalších podkladů," říká Petr Znachor z České limnologické společnosti a Přírodovědecké fakulty JU.

Tisková zpráva České společnosti pro ekologii a České limnologické společnosti

Prohlášení odborných společností a akademických pracovišť k zahájení přípravy plavebního koridoru Dunaj-Odra-Labe

Jakožto zástupci odborných společností a akademických pracovišť vyjadřujeme zásadní znepokojení nad [usnesením o zahájení přípravy realizace koridoru Dunaj-Odra-Labe](#) (DOL), které v pondělí 5. října na svém jednání přijala vláda ČR. Považujeme za nepřijatelné, aby bez náležité společenské a odborné diskuse vláda projednávala a schvalovala kroky vedoucí k realizaci DOL či jeho části.

S ohledem na závěry [Studie proveditelnosti](#) i našich vlastních šetření a odborných studií je zřejmé, že se jedná o projekt, který by měl významný negativní dopad na hydrologický režim krajiny a zásadně by poškodil životní prostředí. V tomto duchu se vyjadřuje i [usnesení Senátu Parlamentu ČR z jednání ze dne 14. června 2019](#), které žádá, aby rozhodnutí vlády předcházela oponentura provedená neustrannými zahraničními experty. Životní prostředí v ČR potřebuje systematické a nákladné zásahy cílené na ozdravení krajiny, zejména jejího vodního režimu. Vodní toky a jejich okolí patří k nejohroženějším a nejvíce poškozeným typům prostředí, přitom právě v oblasti plánovaného koridoru se nacházejí biologicky nesmírně cenná území, která patří mezi evropsky významné lokality (EVL). Koridor DOL by zabral tisíce hektarů půdy a tato území zničil. Tyto argumenty, včetně řady dalších, jsme již dříve shrnuli ve [stanovisku části odborné veřejnosti](#).

V současné situaci, charakterizované prudkými klimatickými a společenskými změnami, existuje obrovská nejistota ohledně budoucí vodní bilance naší krajiny, dostupnosti zásob vody a splavnosti našich řek, stejně jako nejistota ohledně rozvoje různých alternativních dopravních cest. V takové situaci je plánování takto dlouhodobých projektů za stovky miliard, zásadně měnících krajinu, naprostým hazardem. Jakékoli kroky ve prospěch projektu DOL tak považujeme za krajně nezodpovědné. Postup ve věcech tak velkého rozsahu, a s takto zásadním vlivem na celé regiony ČR i okolních států, může být založen pouze na široké odborné i společenské diskusi a na dostatečném zvážení všech odborných studií a dalších podkladů.

*Podpisy desítek odborníků z akademické sféry a odborných společností
(plné znění na <http://www.cspe.cz/prohlaseni-odbornych-spolecnosti-akademickych-pracovist-k-zahajeni-pripravy-plavebniho-koridoru-duna>)*

Petice za záchranu Moravské Amazonie

My, níže podepsaní signatáři,

Podporujeme místní občany ve stanovisku formovaném v Otevřeném dopise obyvatel jihovýchodního cípu Moravy a vědce a další odborníky, kteří situaci výstižně popsali ve Společném prohlášení odborných společností k problematice ochrany jihomoravských luhů, a také návrh státní ochrany přírody, jak nejlépe chránit toto unikátní území prastarých dubů. Požadujeme náležitou ochranu a zlepšení péče následujícími kroky:

1. Neprodleně ukončit stávající intenzivní lesní hospodaření a nevhodnou péči o louky, vedoucí k významnému snižování přírodní rozmanitosti. Tzn., že je s okamžitou platností třeba zamezit kácení v porostech starších 100 let. Přijatelné je jen kácení směřující k světlému druhově bohatému lesu s dostatečným množstvím starších stromů (alespoň 30 kusů na hektar). Dále je nutno upustit od velkoplošného půdního frézování a masivního používání herbicidů.

2. Neprodleně zajistit ochranu celého území vyhlášením sítě maloplošných chráněných území. Ze strany Lesů ČR je nezbytná péče v souladu s požadavky státní ochrany přírody pro nový lesní hospodářský plán tohoto území.

3. Neprodleně směřovat k ochraně celého území vyhlášením velkoplošného zvláště chráněného území, tedy chráněné krajinné oblasti (CHKO), a zajistit udržitelnou péči vedoucí k zachování a podpoře přírodní rozmanitosti.

Petiční výbor: Anežka Bartošová, Filip Šálek, Jakub Těšitel, Dalimil Toman, Gašpar Čamlík, Vladimír Hula, Tomáš Adamec, Adam Steidl

Převzato z www.zachranmesoutok.cz

Petici mohou zájemci podepsat elektronicky (nebo si stáhnout podpisové archy) zde: <http://www.zachranmesoutok.cz/petice-za-zachranu-moravske-amazonie/>

Evropský parlament schválil 60% redukcí emisí do roku 2030

Ve středu 7. 10. 2020 byly zveřejněny výsledky úterního hlasování Evropského parlamentu o novém návrhu klimatického cíle pro Evropskou unii do roku 2030 v rámci Klimatického zákona. Svým hlasováním pro ambiciózní redukcí emisí skleníkových plynů o minimálně 60 % oproti roku 1990 se Evropský parlament postavil za návrh svého výboru pro životní prostředí, který tento cíl odhlasoval již 10. září. Jde o mnohem vyšší cíl než je návrh na pouhou

55% redukcí emisí, který 16. září představila Evropská komise. O finálním výsledku však rozhodne až Evropská rada tzv. trialog - následné jednání mezi Radou, EP a komisí.

Z českých europoslanců podpořila 60 % snížení emisí do roku 2030 trojice pirátů Peksa, Kolaja a Gregorová, a Stanislav Polčák a Jiří Zdechovský z frakce EPP, Luděk Niedermayer se zdržel. Ostatní čeští europoslanci návrh nepodpořili, Kateřina Konečná nehlasovala.

Jan Freidinger z Greenpeace k tomu řekl: „Evropský parlament svým hlasováním přiblížil klimatickou politiku doporučením vědců a dal tak naději mladým lidem i budoucím generacím, že naše planeta stále bude místem, kde mohou žít. V cestě už stojí jen několik málo zemí EU a jejich lídři, bohužel včetně premiéra Babiše, který snahy řešit klimatickou krizi opakovaně podkopává a vystupuje proti jakémukoliv přiblížení klimatických cílů doporučením klimatologů.“

Michaela Pixová z Klimatické koalice řekla: „Vyšší ambice Evropského parlamentu jsou zcela určitě krokem správným směrem a mnohem víc nás přibližují k plnění cílů Pařížské dohody, k jejichž dosažení by podle vědeckých závěrů bylo v tuto chvíli potřeba emise do roku 2030 snížit alespoň o 65 %. Zatímco Evropský parlament vyslechl občany Evropské unie, kteří volají po mnohem důraznějším boji s klimatickou krizí, česká vláda hrozby představované nebezpečným oteplením nadále podceňuje. Nejen že pro rychlejší přechod na klimaticky neutrální hospodářství nedělá téměř vůbec nic na domácí půdě, ale s největší pravděpodobností v tom bude chtít blokovat i zbytek Evropské unie. Doufejme proto, že v blízkých se parlamentních volbách zvítězí strany, které klima berou vážně.“

Jiří Koželouh z Hnutí DUHA řekl: „Evropský parlament podpořil nejen lepší ochranu klimatu, ale také větší impuls pro nutnou modernizaci naší ekonomiky. Vyšší cíl pro snižování emisí by znamenal vyšší cíl pro rozvoj čistých obnovitelných zdrojů a úspor energie - tedy větší příležitosti pro evropský průmysl, nová pracovní místa i nižší účty rodin za energie.“

Kateřina Davidová z Centra pro dopravu a energetiku řekla: „Evropský parlament dostal svému mandátu, se kterým byl loni zvolen, tedy hájit zájmy evropských občanů, kteří chtějí řešit klimatickou krizi co nejrychleji. Míč je nyní na straně členských států, kde lze ale očekávat největší neshody. Do konce roku by však měl být nový cíl znám a výsledek parlamentního hlasování nahrává tomu, že se konečný cíl bude pohybovat v rozmezí 55 – 60 %.“

Stanovisko klimatické koalice k revizi cílů EU pro snížení emisí do roku 2030:

<https://klimatickakoalice.cz/pro-media/aktuality/stanovisko-klimaticke-koalice-k-revizi-cilu-eu-pro-snizeni-emisi-do-roku-2030>

Komentář Klimatické koalice, Greenpeace, Centra pro dopravu a energetiku a Hnutí Duha

Jaderná energetika jako řešení klimatické krize nefunguje

Jaderná energetika není vhodným nástrojem pro řešení problematiky změny klimatu. Zejména je příliš drahá a její reálný potenciál moc malý, než aby mohla zvrátit situaci ve spalování fosilních paliv ve světě. Ubírá tak peníze i pozornost perspektivnějším cílům transformace energetiky, kde budou hrát hlavní roli obnovitelné zdroje a energetická efektivita. Nelze o ní hovořit jako o bezemisním zdroji a navíc přináší nová rizika, nejen z oblasti jaderné bezpečnosti, které nelze opomíjet. To jsou hlavní zjištění proběhlé první části mezinárodní konference [NEC 2020 „Jaderná energetika v čase globální změny klimatu“](#), kterou pořádaly Hnutí DUHA, Calla a Jihočeské matky.

Z důvodu omezení rizik proti šíření COVID-19 se konference konala formou videokonference. První část proběhla 6. října za účasti devadesáti posluchačů. V druhé, která se uskuteční 3. listopadu, se přednášející zaměří na možnosti zásobování energií bez uhlí i bez jádra. Informace o programu, přednášejících a

zanedlouho i prezentace z dnešního dne najdou zájemci na webu konference www.nec2020.eu.

Z příspěvků přednášejících vybíráme:

Profesor Benjamin K. Sovacool z univerzity v Sussexu řekl: *“Rozvoj jaderné energetiky zůstává jedním z nejméně diskutovaných nástrojů k dosažení globální dekarbonizace. Kritické a nezávislé posouzení silných a slabých stránek sektoru je zásadním předpokladem, chceme-li se vypořádat s očekávanými riziky a využít přínosů. Ve své prezentaci shrnuji výsledky podrobných výzkumů o možnostech jaderné energetiky přispět ke snížení emisí oxidu uhličitého. Jaderná energetika je nesporně nízkouhlíková, nikoli bezuhlíková technologie. Jejím hlavním problémem z pohledu ochrany klimatu je velmi dlouhá doba, kterou na snížení emisí potřebuje.”*

Georg Günsberg, rakouský nezávislý energetický konzultant doplnil: *„Aktuální opatření směřující k ekonomickému oživení by měla respektovat několik priorit. Především podporovat domácí ekonomiku, vytvářet pracovní příležitosti a přispívat k řešení globální změny klimatu. Hlavně ovšem musí jít o opatření rychlá, proveditelná v příštích měsících a letech. Výstavba jaderné elektrárny nemůže být podle uvedených kritérií mezi prioritami.“*

David Reinberger z Vídeňského úřadu ombudsmana pro ochranu životního prostředí řekl: *„Pokud bychom chtěli zdvojnásobit počet atomových reaktorů ve světě jako malý příspěvek k omezení emisí skleníkových plynů, vedlo by to vlivem rozšiřování jaderné technologie do nových zemí ve svém důsledku také k většímu počtu států s veřejným či s utajeným držením jaderných zbraní.“*

Oda Becker, expertka na jadernou bezpečnost uvedla: *“Extrémní klimatické jevy jako větrné smrště doprovázené přivalovými dešti zvyšují u jaderných elektráren riziko havárie fukušimského typu. U reaktorů postavených na mořském pobřeží roste možnost zaplavení také v důsledku stoupající hladiny oceánů. Mění se klima má výrazný vliv také na provoz jaderných elektráren. Během dlouhotrvajících veder dochází k omezení výkonu kvůli horším možnostem chlazení a také k urychlování procesu stárnutí klíčových součástí.”*

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA řekl: *„Příspěvky na konferenci NEC 2020 mohou posloužit jako užitečný zdroj informací pro každého, kdo si pokládá dvě základní otázky: Je záměr české vlády řešit snížení emisí pomocí jaderné energetiky jediný možný? A proč je jaderný přístup tak málo využívaný?“*

Edvard Sequens, energetický konzultant Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, řekl: *„Jaderná energetika není bezemisním zdrojem, přináší řadu nových rizik a český příklad názorně ukazuje, že jako náhrada uhelných elektráren prostě nefunguje. Nejvyšší čas změnit priority a začít minimálně stejné úsilí věnovat perspektivnějším zdrojům.“*

Společná tisková zpráva Hnutí DUHA, Sdružení Calla a Jihočeské matky k Nuclear Energy Conference 2020

Zákon o podpoře reaktoru v Dukovanech po prvním čtení, kolik zaplatíme je stále tajemstvím

Poslanci posledního září propustili do prvního čtení návrh zákona, který má zajistit garantované výkupní ceny pro drahou elektřinu z nových jaderných reaktorů, které se následně rozpočítají do účtů všem jejím odběratelům. Protože ani to na stavbu nových Dukovan firmě ČEZ nestačí, definuje zákon bezúročnou státní půjčku na stavbu. Bez této bezprecedentní veřejné podpory by nové jaderné bloky z ekonomických důvodů prakticky neměly šanci. Přestože přijetí zákona bude mít dalekosáhlé dopady, zkrátili poslanci jeho další projednávání před druhým čtením na pouhých 30 dnů.

Zásadním problémem návrhu zákona jsou chybějící věrohodné ekonomické analýzy, které by ukázaly na skutečné náklady, které by měli zaplatit jak spotřebitelé elektřiny, tak i daňoví poplatníci. Stavba s ohledem na jiné srovnatelné projekty může přijít na nejméně 230 miliard korun. Tedy výrazně více, než doposud opakovaně uváděl ministr Karel Havlíček (140-160

miliard korun). Základem by proto především měla být nová státní energetická koncepce, která by nezbytnost tak vysokých investic a nemožnost levnějších, bezpečnějších a čistějších alternativ doložila. Podrobněji jsme o tom psali v minulých číslech Ďáblíka.

Návrh zákona bez věrohodných ekonomických analýz, kolik bude podpora nového reaktoru stát, je otevřeným šekem pro ČEZ placený z účtů spotřebitelů elektřiny a českých daňových poplatníků. Tvrzení ministra Havlíčka, že elektřinu pro spotřebitele zlevní, je naprostou chimérou.

Edvard Sequens

Platforma zjistila názory lídrů do krajských voleb

Platforma proti hlubinnému úložišti oslovila lídry, kteří vedli politické strany, hnutí a jejich koalice do nadcházejících krajských voleb v krajích Plzeňském, Jihočeském a na Vysočině s cílem zjistit jejich názory na problematiku radioaktivních odpadů. Konkrétně se jich zeptala, zda jsou pro vyhledávání hlubinného úložiště v jejich kraji a zda budou hájit zájmy samospráv a obyvatel obcí, na jejichž území stát místo pro hlubinné úložiště hledá. Také zda pomohou z pozice samosprávy kraje v tlaku na českou vládu s cílem změnit vládní koncepci nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým palivem tak, aby byly rozpracovány i alternativy k hlubinnému ukládání. Konkrétní odpovědi naleznete v přílohách.

Nejen obyvatelé vyhledáváním bezprostředně dotčených obcí se tak mohli snadněji rozhodnout, které strany budou hájit jejich oprávněné zájmy. Odpovědi naznačují, že v krajských zastupitelstvech získají spojence pro přijetí zákona o zapojení obcí do vyhledávání úložiště, který by posílil dnešní nevyhovující postavení obecních samospráv oproti státním organizacím a také v tlaku vůči zodpovědným státním úřadům na hledání alternativ vůči hlubinnému ukládání. Obyvatelé Kraje Vysočina se po volbách mohou

dočkat nesouhlasného usnesení k umístění hlubinného úložišti na území kraje tak, jako se již vyjádřili zastupitelé krajů Jihočeského a Plzeňského.

Petr Klásek, starosta obce Chanovice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, řekl: „Pro občany žijící ve státě vytipovaných lokalitách je problematika úložiště radioaktivních odpadů "na věčné časy" již dvě desetiletí podstatným tématem. Způsob řešení technického problému, jak a kam ukládat vyhořelé radioaktivní palivo, je i testem demokratických postupů v ČR. Vládní a ministerští úředníci nechtějí do rozhodování o tak zásadním a problematickém úkolu brát na vědomí tisíce lidí trvale žijících v jednotlivých lokalitách a desetitisíce občanů bydlících v bezprostředním okolí uvažovaných míst.“

„Volby do krajských zastupitelstev jsou důležité z důvodu, že státní instituce nerespektují jen místní samosprávy, ale možnosti budování úložiště neprojednávají ani se zvolenými krajskými představiteli. Přitom kraje a jejich vedení řeší systematicky rozvoj a udržitelnost života na svých správních územích. A že je úložiště velmi kontroverzní stavbou, to je jasné. Nemluvě o uvažovaném provozu na desítky tisíciletí, který naprosto změní funkčnost širokého regionu.“

„Přijetí zákonných norem a příslušných závazných pravidel ohledně úložiště musí vznikat tak, aby nebyla porušována svoboda rozhodování přímo dotčených občanů a vlastníků nemovitostí. Postoj krajských zastupitelstev a hejtmanů je proto velmi důležitý.“

Platforma proti hlubinnému úložišti sdružuje 51 členů (35 obcí a měst a 16 spolků) za účelem prosazení změny v přístupu státu k nakládání s vyhořelým jaderným palivem a dalšími radioaktivními odpady, který se nebude omezovat jen na hlubinné úložiště. Platforma dále prosazuje, aby rozhodnutí o výběru lokality pro případné ukládání bylo podmíněno předchozím souhlasem dotčených obcí.
www.platformaprotiulozisti.cz

Konkrétní odpovědi jednotlivých lídrů a v této chvíli v mnoha případech i zvolených krajských zastupitelů najdete v přílohách [zde na webu Platformy](#).

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Zpráva o stavu jaderné energetiky: Z obnovitelných zdrojů vyrábíme více elektřiny než z jádra

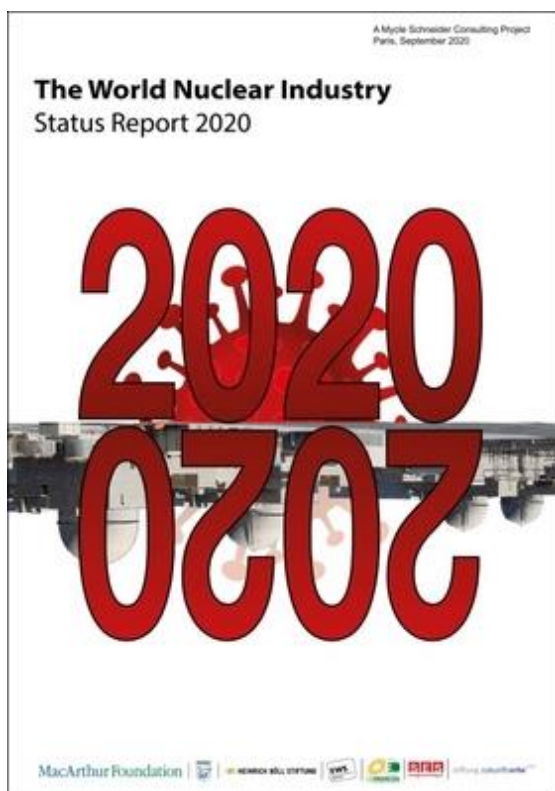
Zpráva o stavu jaderné energetiky ve světě (World Nuclear Industry Status Report, WNISR2020), vydaná dne 24. září 2020, na 361 stranách hodnotí stav a trendy jaderné energetiky v celém světě a analyzuje další výzvy, před kterými jaderná energetika stojí v době pandemie covid-19. Vzhledem k tomu, že v arabském světě byl spuštěn první reaktor, zpráva poprvé obsahuje samostatnou kapitolu s analýzou jaderných programů na Blízkém východě.

Počet provozovaných reaktorů na světě se za poslední rok snížil o devět na celkem 408 v polovině roku 2020, což je méně než v roce 1988 a celých 30 bloků pod historickým maximem z roku 2002, kdy bylo v provozu 438 reaktorů.

Objem nových obnovitelných zdrojů se loni zvýšil o 184 gigawattů, zatímco instalovaný jaderný výkon vzrostl jen o 2,4 gigawattu. Díky tomu obnovitelné zdroje (bez vodních elektráren) v roce 2019 poprvé v historii vyrobily více elektřiny než jaderné elektrárny.

„Jaderná energetika je dnes na trhu technologií pro výrobu elektřiny irelevantní,“ říká koordinátor zprávy

Mykle Schneider. „Odvětví navíc trápí další potíže v důsledku nemoci covid-19.“ Spoluautor zprávy Antony Froggatt, vedoucí výzkumný pracovník nevládní organizace Chatham House – Královský institut pro mezinárodní otázky, dodává: „Obnovitelné zdroje z ekonomického hlediska oproti jádru nadále zlevňují, odhadované náklady na velké fotovoltaické elektrárny se za posledních deset let snížily o 89 procent a na větrné o 70 procent, zatímco u jádra o 26 procent vzrostly.“

Nová kapitola zaměřená na jaderné programy na Blízkém východě hodnotí, zda první jaderná elektrárna v arabském světě představuje pilotní projekt nebo spíše výjimku v tomto regionu vzhledem k úžasným pokrokům, jichž dosahuje konkurenční fotovoltaika. Přispívající autor Ali Ahmad, výzkumný pracovník Kennedyho fakulty Harvardovy univerzity, k tomu uvádí: „Pokrok dosažený v projektu Barakah ve Spojených arabských emirátech, ačkoli sám nabral zpoždění, se s velkou pravděpodobností nebude v regionu opakovat vzhledem ke komplexním strukturálním hnacím faktorům, jež projekt Barakah umožnily.“

Často se diskutuje o malých modulárních reaktorech a jedna z kapitol zprávy WNISR2020 analyzuje stav programů v této oblasti ve světě. Přispívající autor M.V. Ramana, profesor kanadské Univerzity v Britské Kolumbii, konstatuje: „Okolo malých modulárních reaktorů se stále točí významná část debaty o budoucnosti jaderné energetiky, ale dosud trpí řadou vývojových potíží, které doprovázejí i projekty velkých jaderných elektráren, zvláště zpoždováním termínů udělování licencí a výstavby a zvyšováním nákladů.“

Klíčová zjištění zprávy:

Počet provozovaných reaktorů na světě je nejnižší za posledních 30 let

K datu 1. července 2020 bylo v 31 zemích v provozu 408 jaderných reaktorů, což představuje pokles o 9 bloků oproti polovině roku 2019. To je o 10 méně než v roce 1989 a o 30 méně oproti maximu z roku 2002, kdy jich bylo 438. Celkem 31 reaktorů, z toho 24 v Japonsku, je ve stavu dlouhodobé odstávky.

V první polovině roku 2020 byly uzavřeny 3 bloky a spuštěn nebyl ani jeden. Celkový provozovaný jaderný výkon za poslední rok klesl o 2,2 %, takže v polovině roku 2020 činil 362 GW.

Střední věk všech jaderných reaktorů na světě se od roku 1984 setrvale zvyšuje a v současnosti činí zhruba 31 let, z čehož 20 % reaktorů dosáhlo 41 a více let.

Podíl jádra na celosvětové hrubé výrobě elektřiny zaznamenal průlom v sice pomalém, ale setrvalém poklesu z maxima 17,5 % v roce 1996; zvýšil se o 0,2 procentního bodu z 10,15 % v roce 2018 na 10,35 % v roce 2019.

Rusko táhne výstavbu po celém světě

V roce 2019 bylo spuštěno šest reaktorů, z toho tři v Rusku, dva v Číně a jeden v Jižní Koreji, přesto však o sedm méně, než bylo na začátku roku v plánu. Pět bloků bylo uzavřeno.

Celkem v patnácti z 52 projektů výstavby v osmi ze 17 zemí je zapojeno Rusko.

Čína vede v krátkodobém pohledu, dlouhodobě však zůstává záhadou

Výroba elektřiny z jádra se ve světě v roce 2019 zvýšila o 3,7 %, z čehož polovinu představuje 19% nárůst v Číně.

Po pětiletém poklesu se počet bloků ve výstavbě v polovině roku 2020 zvýšil o šest na 52 (z toho 15 v Číně), stále však zůstává hluboko pod maximem 69 bloků ve výstavbě na konci roku 2013.

V roce 2019 byla zahájena výstavba 6 reaktorů (z toho 4 v Číně) a v první polovině roku 2020 pouze jednoho (v Turecku).

Čína nesplní cíle dané ve své pětiletce do roku 2020 na 58 GW instalovaného výkonu a dalších 30 GW ve výstavbě.

Čína s částkou 83 miliard dolarů nadále vede v oblasti investic do obnovitelných zdrojů energie.

Zhoršování zpoždění ve výstavbě po celém světě

U minimálně 33 z 52 bloků ve výstavbě je zpoždění oproti plánu; 12 projektů hlásí nárůst zpoždění a 4 zaznamenaly zpoždění poprvé v loňském roce.

V 8 případech (tj. 15 %) probíhá výstavba 10 a více let, přičemž dva bloky se začaly stavět již před 35 lety a jeden se staví již 44 let.

Zaměřeno na Blízký východ

Šest zemí má zájem o jadernou energetiku: Írán, Spojené arabské emiráty (SAE), Turecko, Egypt, Saúdská Arábie a Jordánsko (v pořadí pokročilosti jaderných programů). V oblasti výroby elektřiny převládá zemní plyn.

V provozu je jeden reaktor (v Íránu), jenž vyrábí necelá 2 % elektřiny v zemi. Kromě toho byl v srpnu 2020 spuštěn blok Barakah-1 (SAE) jakožto první reaktor v arabském světě.

Ve výstavbě je šest reaktorů, z toho 3 v SAE, 2 v Turecku a 1 v Íránu. Pět z nich má zpoždění a výstavba jednoho právě započala. V regionu by v průběhu roku mohla začít výstavba pouze 1 dalšího reaktoru (v Egyptě).

Z porovnání možností jádra a fotovoltaiky vyplývá velká a stále rostoucí propast. Například elektřina z fotovoltaické elektrárny o výkonu 1,2 GW za cenu 24,2 USD/MWh, na niž byla podepsaná smlouva v roce 2017 a jež byla v roce 2019 připojena k síti, je 5-8 krát levnější než mezinárodní odhad nákladů na elektřinu z jádra ve výši 118-192 USD/MWh.

Obnovitelné zdroje nadále vzkvétají

K světovým rozvodným soustavám bylo v roce 2019 připojeno rekordních 184 GW (nárůst o 20 GW) obnovitelných zdrojů bez vodních elektráren. Výkon větrných elektráren vzrostl o 59,2 GW a fotovoltaiky o 98 GW. Proti těmto číslům stojí čistý nárůst jaderného výkonu o 2,4 GW.

Celkové investice do nových obnovitelných zdrojů přesáhly 300 miliard dolarů, což je desetinásobek celosvětově ohlášených rozhodnutí o investicích do jádra.

Vyrovnané odhadované náklady na elektřinu (LCOE) z velkých fotovoltaických elektráren se za posledních deset let snížily o 89 % z větrných o 70 %, zatímco u jádra o 26 % vzrostly.

World Nuclear Industry Status Report (WNISR2020), překlad Petr Kurfurst

Studie britských akademiků: jaderná energetika a obnovitelné zdroje se navzájem vytlačují

Státy, které chtějí podstatně a rychle snížit emise oxidu uhličitého s maximální efektivitou vynaložených prostředků, by měly prioritně podporovat rozvoj obnovitelných zdrojů, nikoli jaderné elektrárny. K tomuto závěru došla studie zpracovaná na University of Sussex Business School a ISM International School of Management, která analyzovala data ze 123 zemí za posledních 25 let.

Podle výsledků studie jaderné programy často nepřinášejí významné snížení emisí skleníkových plynů a v chudších zemích vyvolávají dokonce tlak jejich zvýšení. Rozvoj obnovitelných zdrojů přináší v této oblasti lepší výsledky. Významným zjištěním studie, která byla publikována 5. října 2020, je problematická koexistence programů na rozvoj obnovitelných zdrojů a jaderných elektráren jako strategií snižování emisí. Technologie se navzájem vytlačují a rozvoj jedné snižuje účinnost druhé.

Profesor Benjamin K. Sovacool z University of Sussex Business School k výsledkům uvedl: „Data ukazují, že rozvoj jaderné energetiky je v porovnání s obnovitelnými zdroji méně účinnou strategií pro snižování emisí oxidu uhličitého. Jaderné programy navíc obtížně koexistují s obnovitelnou energetikou. Státy, které plánují velké investice do jaderné energetiky, riskují, že přijdou o významnější příspěvky k ochraně klimatu v důsledku stagnace obnovitelných zdrojů.“

Výzkum postavený na datech Světové banky a Mezinárodní energetické agentury (IEA) dokumentuje, ve kterých bodech jsou jaderná a obnovitelná energetika vzájemně nekompatibilní. Jedním z příkladů

je konfigurace přenosové a distribuční soustavy. V případě optimalizace systému pro potřebu velkého zdroje typu jaderné elektrárny je daleko náročnější integrovat menší decentralizované obnovitelné zdroje. Podobně finanční trhy nebo regulační úřady přizpůsobené jednotkám velkých dlouhotrvajících projektů nevyhovují potřebám systému s mnoha malými instalacemi.

Studie ukazuje, že v zemích s vysokým HDP na obyvatele je výroba elektřiny v jaderných elektrárnách spojena s poklesem emisí oxidu uhličitého, který je ovšem menší v porovnání

s omezením emisí v důsledku investic do obnovitelných zdrojů. V zemích s nízkým HDP na obyvatele pak provoz jaderné elektrárny tlačí na zvyšování emisí v jiných sektorech.

Více informací a možnost zakoupení studie na:

<https://www.sciencedaily.com/releases/2020/10/201005112141.htm>

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Výzva pro premiéry zemí střední a východní Evropy: podpořte spravedlivou a udržitelnou obnovu ekonomiky

Přes 180 neziskových organizací, společností, mládežnických organizací a místních i regionálních iniciativ střední a východní Evropy vyzývá vlády svých zemí, aby aktivně podpořily Evropskou zelenou dohodu, a to ještě před jednáním Evropské rady, kde příští týden budou vlády členských států Evropské unie diskutovat o nových klimatických cílech EU pro rok 2030.

Premiéři Česka, Slovenska, Maďarska, Polska, Rumunska a Bulharska dnes obdrželi výzvu podepsanou širokou regionální koalicí

představitelů a představitelk občanské společnosti, kteří žádají o využití strategií a financí na obnovu ekonomiky, jež zvýší klimatické cíle EU pro rok 2030, zajistí sociální spravedlnost a lepší stav životního prostředí, hospodářství i zdraví obyvatelstva. Vlády zemí střední a východní Evropy by měly přijmout vize, reformy a inteligentní politické strategie, které mohou účinně řešit hospodářskou, zdravotnickou i klimatickou krizi současně.

Evropská unie dosud ještě nikdy nepřipravila využití tolika veřejných prostředků, které by nás mohly rychleji přiblížit klimatické neutralitě. Tuto situaci je potřeba vnímat jako příležitost, díky níž by regiony s velkými uhlíkovými emisemi mohly snadněji pokročit vstříc čisté energetice a hospodářství. V současnosti neexistuje strategičtější investice než vyšší podpora aktivit v klimatické oblasti.

Osamu Okamura, Děkan Fakulty umění a architektury Technické univerzity v Liberci, který za svou instituci výzvu podpořil, tato slova potvrzuje: „*Obnova ekonomiky oslabené následky pandemie, a s ní související investice z fondů EU, jsou jedinečnou, neopakovatelnou a možná poslední výraznou šancí pro společné nastartování jasně cest k udržitelnějším řešením, šetrným k životnímu prostředí a podporujícím ochranu klimatu. Česko by takovou příležitostí nemělo propásnout.*“

Výzva dále upozorňuje na to, že následky klimatické změny na náš region dopadají už dnes. Očekává se, že tyto problémy mohou způsobit pokles prosperity a zhoršení životních podmínek, přičemž škody by dosahovaly až 175 miliard EUR ročně. Extrémní počasí vyvolává značný pokles úrody, zhoršuje problémy s vodou a stojí za vlnami veder ve střední a východní Evropě.

Občanská společnost a další aktéři proto požadují, aby národní plány na podporu obnovy a odolnosti i plány na využití fondů EU zajistily dostatečně ambiciózní klimatická opatření v souladu s cílem Pařížské úmluvy na udržení oteplení pod 1,5 °C. Náš ekonomický model by měl být slučitelný s ochranou klimatu a sociální spravedlností.

„*Během uplynulého půl roku pandemie se ozvaly statisíce občanek a občanů, odborníků a odbornic, osobností akademické sféry, umění i občanské společnosti a požadují ekonomickou a společenskou obnovu v souladu s našimi společnými lidskými a evropskými hodnotami – a k nim patří i řešení klimatické krize na národní i evropské úrovni. Nemůžeme si dovolit provizorní řešení ani taková opatření v nynější ekonomické krizi, která by prohloubila už existující problémy,*“ píše se dále ve výzvě.

Další ze signatářek, ředitelka a kurátorka Společnosti Jindřicha Chalupického Karina Kottová, k tomu dodává: „Již v roce 1992, téměř o 30 let dříve než Greta Thunberg, vyzývala Severn Cullis-Suzuki na Summitu Země k radikálnímu ukončení devastace životního prostředí. Kolik šanci si myslíme, že ještě máme? Tento rok byl extrémně náročný, ale zároveň jsme viděli, jak rychle dokážeme společně jednat v případě urgentní potřeby. Neumím si představit větší motivaci k radikální transformaci naší společnosti, než jakou je naděje v zachování životního prostředí, ve kterém budou moci žít i budoucí generace. Obnova ekonomiky musí jít ruku v ruce s uzdravováním Země.“

Výzvu premiérům, kterou podepsala i Calla, si můžete [přečíst tu](#).

Tisková zpráva Klimatické koalice

VYŠLO

Politika ochrany klimatu v Česku: slova ztracená ve větru

Cílem tohoto dokumentu je semaforovým způsobem vyhodnotit plnění opatření předvídaných Politikou ochrany klimatu v ČR (POK, 2017), strategickým dokumentem, který byl zároveň notifikován Evropské komisi jakožto národní Dlouhodobá klimatická strategie.

Hlavním závěrem analýzy je, že až na ojedinělé výjimky jsou s odstupem tří let opatření v POK plněna jen částečně nebo vůbec. Klíčová předvídaná opatření jako zavedení uhlíkové daně pak nebo přijetí antifosilního zákona pak byla vládním rozhodnutím zcela zrušena.

Autoři navrhuje doporučení pro její aktualizaci. Ta nejdůležitější se týkají novely lesního zákona, úspory energie, rozvíjení kapacit železniční sítě pro nákladní dopravu, nebo též revize vládního postoje k tzv. antifosilnímu zákonu. S tím by měla mimo jiné pomoci i Uhelná komise – do konce tohoto roku má totiž doporučit konkrétní datum konce těžby a spalování uhlí u nás.

“Důkladná evaluace Politiky ochrany klimatu v ČR ukázala, že po třech letech od jejího přijetí jsou ze čtyřiceti opatření a doporučení uspokojivě plněny pouze čtyři. Nelze se tedy divit, že až do příchodu pandemie české emise skleníkových plynů zatvrzele odmítaly klesnout,” uvedl Tomáš Jungwirth z Centra pro dopravu a energetiku.

Politika ochrany klimatu v ČR (POK ČR) je strategický dokument, který má potenciál zalomit českou emisní křivku směrem dolů a napravit škody napáchané v našich lesích i zemědělské krajině. Většina opatření uvedených v POK ČR se ale ve skutečnosti naplňuje pouze z části, nebo vůbec. Ministerstva se ke své odpovědnosti nehlasí a nejdůležitější nástroje, které mohly přinést opravdovou změnu, vláda smetla ze stolu. Koncepce ochrany klimatu tak zůstává jen nenaplněným plánem a prázdnými slovy na papíru.

Publikaci si stáhnete tu:

https://www.cde-org.cz/media/object/1613/cde_politika_klimatu_v_cr_2.pdf

Podle Centra pro dopravu a energetiku

Newsletter Chytrá energie 5/2020 - září 2020

Ve spolupráci nevládních organizací, které se věnují problematice energetiky a ochrany klimatu vyšlo 29. září páté letošní číslo newsletteru Chytrá energie. V jeho obsahu najdete články o evropské klimatické politice, hodnocení té české včetně návrhu novely zákona o podporovaných zdrojích energie, který je právě v Parlamentu, porovnání globální kondice jaderné energetiky s obnovitelnými zdroji a také aktuální vývoj v kauze rozšiřování dolu Turów.

Edvard Sequens

Nový Atlas plastů ukazuje cestu ze záplavy odpadu a volá výrobce k odpovědnosti

Hnutí DUHA a pražská kancelář Heinrich-Böll-Stiftung dnes vydávají český překlad Atlasu plastů. Publikace vytvořená ve spolupráci iniciativy Break Free From Plastic a Heinrich-Böll-Stiftung v 19 kapitolách doprovázených 49 podrobnými infografikami popisuje proces výroby, spotřeby a odpadního řetězce plastů. Na základě tvrdých faktů, dat a čísel ukazuje, že příběh plastů, který nám vyprávějí jejich výrobci, je mýtus.

Plastů se dotýkáme častěji než svých blízkých. Najdeme je ve vzduchu, ve vodě, v půdě, ale i už i v nápojích a potravinách. Plasty jsou motorem globalizace a systému, jenž v zájmu zisku přenáší náklady na lidi a životní prostředí. Teprve nyní začínáme plně chápat rozměry globální závislosti na tomto materiálu.

Využití i produkce plastů stoupá závratnou rychlostí: více než polovina všech plastů byla vyrobena po roce 2005. Trh ovládá několik klíčových nadnárodních korporací, které dohromady investují více než 200 miliard amerických dolarů do rozšiřování kapacit na další petrochemickou výrobu.

Proto nutně potřebujeme rychle a drasticky snížit produkci a spotřebu plastů, regulovat je na místní, národní i celosvětové úrovni a zkrotit znečištění plasty přímo u zdroje. Atlas plastů navazuje na dřívější úspěšné publikace Atlas masa, Atlas uhlí a Atlas energie a přináší řadu informací o globálních i místních souvislostech výroby plastů. Mimo jiné se v něm dočtete, že:

- 1) Výroba jednoho polyesterového trička může způsobit emise 3,8–7,1 kg CO₂, tedy stejně jako emise CO₂ vzniklé při ujetí 40–70 km automobilem.
- 2) Pokud budou pokračovat současné trendy, plasty budou mít do roku 2050 na svědomí emise přibližně 56 Gt CO₂. Jinými slovy, výroba plastů by nás mohla stát 10–13 % zbývajících uhlíkového rozpočtu, který

by udržel globální oteplení pod 1,5 °C.

3) V roce 2018 bylo jen v EU a jen na jídlo a nápoje použito přes 1,13 bilionů kusů obalů, většinou plastových. Obaly nejsou jediný problém: například v zemědělství se celosvětově použije 6,5 milionu tun plastů ročně.

4) Plastový odpad a mikroplasty, které plavou ve světových oceánech, jsou častým tématem diskusí. Mállokdo si ale uvědomuje, že znečištění půdy plasty může být 4x až 23x vyšší než znečištění moří.

5) Největší evropský producent plastů firma Ineos v současnosti dováží z USA suroviny za miliardy dolarů, které v Evropě zpracovává na plasty.

6) Výrobci plastů platí celé armády lobbistů, kteří jim pomáhají získat dotace, předcházet zavádění regulací a přesouvat odpovědnost na spotřebitele a chudé asijské země.

7) Do globálního hnutí Break Free from Plastic se už zapojilo více než 1800 organizací a tisíce jednotlivců volajících výrobce k odpovědnosti za produkováný odpad a podporujících zerowaste obce a bezodpadový životní styl.

Pokud byste rádi obdrželi tištěnou verzi Atlasu plastů, napište si o něj na barbora.dockalova@cz.boell.org. Elektronickou verzi publikace si můžete stáhnout [zde](#).

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Heinrich Böll Stiftung Praha

Město Písek zabodovalo v Odpadovém Oskarovi

V třídění odpadů je ve své kategorii nejlepší v Jihočeském kraji

Soutěž Odpadový Oskar vyhodnocuje množství směsných odpadů, které vyprodukuje občané jednotlivých obcí. Krajský primát v kategorii obcí nad 5000 obyvatel získal Písek. Jeho občané navíc dokážou vytřídit výjimečných 66 % odpadů. Uznání si zasloužily i další obce Jihočeského kraje, které získaly ocenění Odpadový Oskar.

Soutěž pro všechny obce v České republice upozorňuje na zodpovědné nakládání s odpady a motivuje k lepšímu třídění a ke snižování směsného komunálního odpadu. Letos ji vyhlásil spolek Arnika už po šesté.

„Lidé z oceněných měst jsou velmi zodpovědní k životnímu prostředí a za svou svědomitost ve třídění si zaslouží velké poděkování. Toho by však nedosáhli bez vynikajících podmínek třídění a motivace lidí ze strany vedení města,“ shrnul odborník na odpadové hospodářství Milan Havel z Arniky.

Kromě města Písek v Jihočeském kraji vynikaly Stehlovice mezi městy do 1000 obyvatel a Chvalšiny mezi městy do 5000 obyvatel. Nejlepších výsledků dosahují tam, kde lidé platí za svoz jen skutečně vyhozeného množství odpadů (tzv. PAYT). Vedle oceněných obcí a měst Arnika také vyzdvihla příklady dobré praxe měst Chvalšiny a Písek za výbornou práci na zlepšování odpadového hospodářství.

Výsledky obcí v Jihočeském kraji podle údajů za rok 2019

- obce do 1000 obyvatel:

1. Stehlovice (98 obyvatel) – 51,2 kg/ob/rok, úroveň třídění 66,8 %
2. Mečichov (279 obyvatel) – 70,2 kg/ob/rok, úroveň třídění 64,4 %

- obce od 1001 do 5000 obyvatel:

1. Chvalšiny (1254 obyvatel) – 41,8 kg/ob/rok, úroveň třídění 54,2 %
2. Holubov (1085 obyvatel) – 85,3 kg/ob/rok, úroveň třídění 81,5 %
3. Lhenice (2074 obyvatel) – 88,2 kg/ob/rok, úroveň třídění 72,5 %

- obce nad 5000 obyvatel:

1. Písek (29 838 obyvatel) – 140,3 kg/ob/rok, úroveň třídění 65,7 %
2. Milevsko (8277 obyvatel) – 142,5 kg/ob/rok, úroveň třídění 58,5 %
3. Prachatice (10 874 obyvatel) – 150,9 kg/ob/rok, úroveň třídění 54,6 %

Příklady dobré praxe odpadového hospodářství jsou detailněji popsány na webu [Arniky](#). Za šest let konání soutěže bylo takto oceněno 20 obcí.

Česká republika má oproti ostatním vyspělým zemím výrazně vyšší produkci směsného komunálního odpadu. Domácnosti a firmy naší republiky ročně vyhodí v průměru 270 kg, zatímco v Rakousku nebo v Německu je to jen 170 kg. Je nejvyšší čas, abychom množství směsného komunálního odpadu ještě více snížili a v nejlepším případě předešli jeho vzniku.

Tisková zpráva Arniky

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

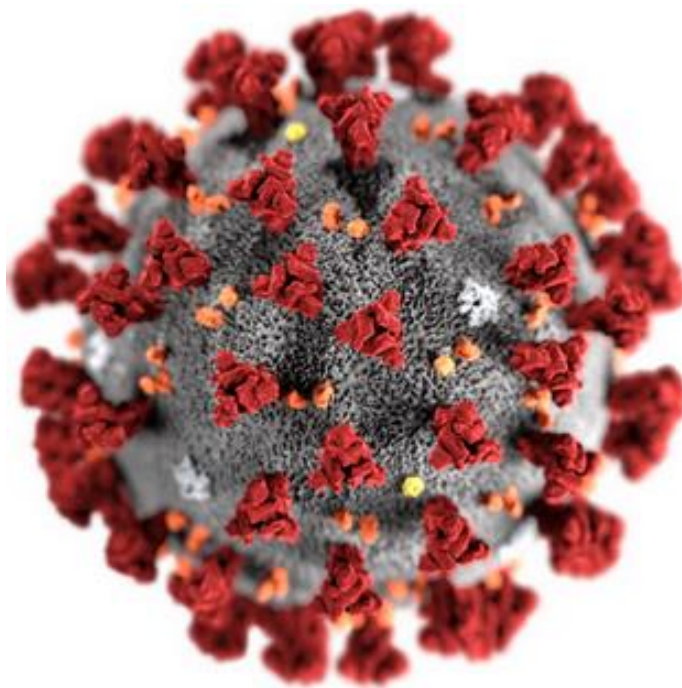
Co oči nevidí, do učebnice nepatří

„Podle společných vlastností a znaků dělíme živé organismy do tří základních skupin: 1. houby, 2. rostliny, 3. živočichové,“ konstatuje suše učebnice přírodovědy pro 4. třídu. O mikroorganismech ani slovo. Považují je autorky a recenzenti učebnice vůbec za organismy?

O důvodech vynechání lidským očím neviditelného, leč živého světa, mohu jen spekulovat. Možná už na prvním stupni začíná reformní redukce učiva a od příštího roku vynecháme z chemie kyslík a z dějepisu bitvu u Lipan. Nebo autorky seznaly, že učit se o neviditelných organismech by bylo pro čtvrtáky příliš obtížné.

Každopádně by si učebnice alespoň zmíněčka o bakteriích a virech zasloužila. Nebo snad u nás existuje dítě, které by netušilo, co je to virus? V covidocénu?

Jiří Řehounek

Hledá se jubilejní desátá Alej roku Jihočeského kraje

V celostátní anketě Alej roku spolku Arnika je dosud nominováno 22 alejí, z nichž 5 pochází z Jihočeského kraje. Loni v kraji bodovala Klokotská alej, za celou republiku památná alej u Rakovnického potoka. Která se stane desátou Alejí roku? Nominujte ji na www.alejroku.cz.

“Blíží se krásy podzimu, padající listí nebo nádherně barvící se stromy a aleje, které přímo volají po zachycení momentu. Příroda je dar. A tak se s námi zapojte do ankety Alej roku 2020. Propojte nás s přírodou. Posílat své nominace a fotografie můžete do 27. 10.” nabádá herečka a zpěvačka Petra Vojtková, která je patronkou ankety.

Aleje je možné nominovat ještě do 27. října. Stačí poslat fotografii a krátký příběh nebo popis nominovaného stromořadí na www.alejroku.cz. O vítězné aleji se bude hlasovat od listopadu do konce prosince letošního roku. Začátkem ledna Arnika vyhlásí nejoblíbenější alej České republiky a vítězné aleje v jednotlivých krajích. Nezáleží, zda jde o aleje známé, neznámé, vzrostlé, mladinké, ve městech, v krajině, kolem silnic nebo turistických tras. O vítězství může nakonec

rozhodnout mimořádná krása, silný příběh, snaha o záchranu nebo úsilí místních patriotů uspět v konkurenci z celé republiky.

Jako každý rok se soutěží o nejoblíbenější aleja nejkrásnější fotografii.

Všech 14 regionálních vítězů se může těšit na dárkové balíčky s poukazy od Fotoškoda, knihy o památných stromech, dárky od Muzea Karla Zemana nebo vstupenky do botanických zahrad po celé České republice. Absolutní vítěz jako hlavní cenu obdrží let balonem od Lucky Balon. Patroni ankety mezitím zvolí nejkrásnější fotografii. Vítěz získá digitální zrcadlovku značky Canon.

Cílem ankety Alej roku je přitáhnout pozornost lidí k alejím, které patří ke zdravé a fungující krajině. Hledejte s námi nejkrásnější vzroslá stromořadí, upozorněte na ty, kterým hrozí zánik, a představte nám mladé aleje, které jste vysadili, a o které budete pečovat i v příštích letech. Krajina bez alejí je jako obraz bez rámu.

Tisková zpráva Arniky

Z ĎÁBLÍKOVA ARCHIVU

První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

S Callou za větrnými elektrárnami - dvěma pohledy

Nikdo zřejmě nepředpokládal tak velký zájem o exkurzi za rakouskými větrnými obry, kterou zorganizovala Calla dne 5. 11. 1999. Mezi účastníky byli lidé ze státní správy, místní samosprávy, nevládních organizací. Našli se i pracovníci technických služeb a zástupci masmédií.

Během dne jsme navštívili tři "větrné parky" (tak Rakušané nazývají větrné elektrárny s nejméně dvěma stožáry) v Horním Rakousku. V Schenkenfeldenu nás přivítal velmi nepříjemný vítr a tak hustá mlha, že jsme neviděli od jednoho stožáru ke druhému. Nepřízeň počasí zmírnili naši hostitelé svým nadšením pro větrné elektrárny a výborným občerstvením. Ve Spörbichlu - ve výšce 950 m n.m. - byla krajina zalitá sluncem. Zaujal nás nejen větrný park, ale i půvabná krajina v blízkosti našich hranic, osídlená a s citem obhospodařovaná. Třetí zastávka byla v Eberschwangu za Lincem. Jedná se o první lokalitu v Rakousku, kde se nadšenci začali zaobírat myšlenkou postavit větrnou elektrárnu. První stožáry větrných elektráren nesou příznačná jména Adam a Eva. Po exkurzi následovala beseda, při níž jsme byli obeznámeni s projektem a jeho realizací. Následovala večeře a návrat domů.

Po prohlídce každého větrného parku nás naši průvodci zahrnuli technickými praktickými informacemi. Dozvěděli jsme se, že se jedná o střední zdroje energie o dvou stožárech se srovnatelnými větrnými podmínkami i výkonem. Mnohé zaujal způsob financování (obecní prostředky, prostředky rozvodových závodů, finanční účast občanů, úvěry), výkupní cena energie (1,25 - 1,70 ATS/kWh), výkon (kolem 600 kWh), nenáročnost obsluhy. Důležitý je i postoj obyvatel přilehlých obcí k podobným zařízením. Zkušenosti jsou velmi dobré, lidé přijali projekty pozitivně, necítí se být obtěžováni hlukem, potíže nejsou ani s narušením vzhledu krajiny.

Naši průvodci byli velmi vstřícní, jejich nadšení pro věc působilo nakažlivě. Jistě se všichni účastníci vydařené exkurze zamysleli nad tím, jak by realizace podobných projektů probíhala u nás (pro srovnání, jednání vedené ke schválení projektu za účasti 16 orgánů v Eberschwangu trvala 1 den!).

Přesvědčili jsme se na vlastní oči, že tento nový prvek v krajině má svůj smysl i půvab a mnozí účastníci exkurze se stanou propagátory alternativních zdrojů energie.

Blanka Michlová

Protože výsledky měření v rámci projektu "Měření větru v jižních Čechách" jsou určeny jak příslušným obecním samosprávám, tak široké veřejnosti, byla součástí projektu i exkurze na větrné farmy v Horním Rakousku. Dne 5. 11. 1999 vyrazil plný autobus těch šťastnějších (protože zájem přesáhl kapacitu) směr Horní Rakousko. Naší první zastávkou byl Schenkenfelden (750 m. n. m), kde nás zahaleny mlhou čekaly dva Micony o výkonu 600 kW. Nepřízeň počasí byla kompenzována nejen zasvěceným výkladem zástupce provozovatele paní Brigitte Abfalterer ze Zukunfts-Energie GmbH, ale i horkým svařákem, který si nenechal nikdo ujít. Podívanou na štíhlé siluety rozvázně se otáčejících velikánů nám bohatě vynahradil Spörbichl. Bez velkého převýšení jsme se dostali až do nadmořské výšky 930 m. n. m, a tudíž nad hranici inverze. Zde nás v překrásném počasí a svěžím jihovýchodním větru vítaly dvě zánovní Vestasky V 47 -660/200 kW spolu

se starostou p. Klepatschem a technikem p. Zachariaschem. Zdejší projekt je způsobem financování charakteristický pro Rakousko. Provozovatel zařízení, firma Neue Energie, získal totiž cca 30 % investičního kapitálu prodejem drobných podílů jednotlivým občanům v okolí. Tyto podíly byly během jediného týdne (!) rozebrány cca stovkou tichých společníků.

Naší poslední zastávkou byla jedna z nejstarších rakouských větrných farem v Eberschwangu (2 x Enercon E 40). Vzhledem k pokročilé hodině se pak závěrečná diskuze s motorem zdejších ekologických aktivit p. Gstöttnerem (místní učitel) odehrála v útulné hospůdce pod farmou, jejíž vývěsní štít zdobí maketa VE. Inu public relations se vším všudy. Vzhledem k účastníkům exkurze - úředníci jihočeských okresních úřadů (Č. Krumlov, Písek, Tábor, Klatovy), starostové obcí kde probíhají měření, Správa CHKO Třeboňsko, JČE a.s. Č. Budějovice, atd. a perfektně zvládnuté organizaci (Calla a pan Pühringer z Hornorakouské platformy proti atomovému nebezpečí), byla exkurze výbornou propagací větrné energie, která, doufejme, že padla na úrodnou půdu. Jediné zklamání bylo možno vyčíst z tváří některých profesionálních pracovníků ochrany přírody - žádný randál podobný startujícím vrtulníkům se nekonal ani na jedné z lokalit.

Projekt podpořený Nadací Partnerství bude pokračovat v lednu 2000 besedami s občany v místech, kde jednotlivá měření probíhají, a v únoru bude zakončen závěrečným seminářem v Českých Budějovicích, na němž budou již prezentovány dílčí výsledky z měřených lokalit.

Petr Kuřina

vyšlo v prosinci 1999 v Ďáblíku č. 2

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Naučná stezka Sudslavický okruh (lat: 49.0934, lon: 13.7982)

Nedaleko Kraselova se na lesnatém vrchu nachází shluk velkých balvanů nazývaný Boží kámen nebo také Boží kameny. Původní představy, že kameny jsou lidské dílo a sloužily k rituálům, jsou překonány - Boží kámen je dílo přírody, které vzniklo geologickými pochody. Jde pravděpodobně o nejsilnější kosmické energetické místo v Čechách. Oproti jiným lokalitám prý vyzařuje trojnásobnou energii. Nejsilnějším energetickým bodem je nejmenší blok balvanů ve tvaru lodi u kraje. Na toto místo by se měl meditující postavit bos, uvolnit se a nechat do sebe proudit energii. Nejsilněji prý působí kameny při první návštěvě. Kameny uklidňují, zbavují strachu, mají údajně i léčivé účinky. Většina pramenů se shoduje, že návštěva by vzhledem k síle energie neměla trvat déle než 30 minut.

Přímo v Kraselově se nachází kostel sv. Vavřince s přilehlým hřbitovem z roku 1384. V roce 1682 byl na návrší nedaleko obce vystavěn poutní kostel sv. Anny, u blízkého léčivého pramene byla později postavena lázeňská budova a vysázena lipová alej ke kostelu.

Kraselovská tvrz v podobě barokního zámečku byla nedávno opravena a funguje jako penzion.

V nedalekých Hoslovicích je možné navštívit středověký funkční vodní mlýn a penzion a ranč U Starýho kance. V části obce Čestice Krušlov naleznete funkční vyřezávaný včelín.

Časová náročnost: 1 hodina

Povaha terénu: Lokalita je přístupná z parkovišť po zpevněné polní a zpevněné lesní cestě. Posledních 200 metrů vede k lokalitě vyšlapaná pěšina lesem do kopce.

Dostupnost: Lokalita se nachází cca 1,5 kilometru od obce Kraselov. V centru obce stává autobus. Auto lze zaparkovat na odbočce ze silnice Kraselov - Tažovice nebo o 350 metrů dál u odbočky na lesní cestu. V případě příznivého počasí a vhodného automobilu lze dojet po lesní cestě až téměř k lokalitě.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?bozi-kamen-u-kraselova>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Beseda připravená Callou, „**Povídání o půdě v souvislostech**“ s půdním biologem Miloslavem Devetterem z Biologického Centra Akademie věd ČR, která se měla uskutečnit **v pondělí 19. října 2020** od 18:00 hodin Podzámčí, v prostorách Komunitní školy Borovany, se z pochopitelných důvodů

NEKONÁ

Těšíme se na pokračování v lepších časech.

Zelené úterky

Calla Vás srdečně zve na besedu

Klimatická krize: co bude dál?

s Alexanderem Ačem
z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR

Globální teplota prudce roste, období stabilního holocénu je již jen matnou vzpomínkou. Jak moc úspěšné budou snahy o přizpůsobení se probíhající změně klimatu? Čemu již nedokážeme zabránit a na co se máme připravit? Můžeme mluvit o klimatické krizi?

V úterý 20. října 2020 od 17,30 hod.

**Pozor, akce se neuskuteční jako obvykle v Horké vaně,
ale proběhne formou webinaru.**

Připojit se můžete přes aplikaci ZOOM (zdarma) na tomto odkaze:

<https://us02web.zoom.us/j/89248945457>

Více informací: [v pozvánce na našem facebookovém profilu](#)

nebo si napište na edvard.sequens@calla.cz

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Nuclear Energy Conference 2020 - **videokonference**

Jaderná energetika v čase globální změny klimatu

Úterý 3. listopadu 2020, 14 až 16 hodin

2. část - Může zásobování energií fungovat bez uhlí i bez jádra?

Program:

- 14.00 – 14.10 **Zahájení** – Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA
- 14.10 – 14.40 **Je ekonomicky smysluplné omezovat emise investováním do jaderné energetiky?**
– Ben Wealer, TU Berlín a DIW – Německý institut ekonomického výzkumu
- 14.40 – 15.00 **Perspektivy obnovitelné energetiky v České republice** – Martin Sedlák, programový
ředitel Svazu moderní energetiky
- 15.00 – 15.30 **100 % elektřiny z obnovitelných zdrojů jako oficiální cíl vlády Rakouska do roku
2030** – Cesty a možnosti – Reinhard Uhrig, ředitel kampaní Global 2000
- 15.30 – 16.00 Diskuse se spíčky
- 13.00 **Ukončení**

Aktuální informace o konferenci najdete na www.nec2020.eu.

Akci pořádají
Hnutí DUHA, Calla – Sdružení
pro záchranu prostředí
a Jihočeské matky.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 11. listopadu 2020 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!